

Dendrobium falconeri Trúc màn

BÙI XUÂN ĐĂNG

Trong bài [Nhận Diện Người Tinh](#), chúng tôi có nói về cây Trúc Màn, *Dendrobium falconeri*.

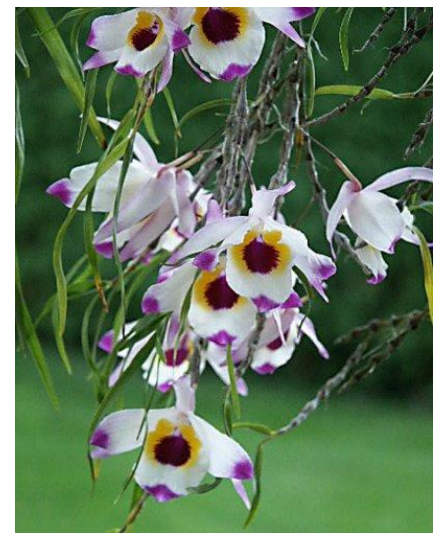
Thoạt tiên Nguyễn Ánh Xuân có gửi cho chúng tôi tấm hình bên cạnh và hỏi tên khoa học gọi là gì? Hình không rõ rệt, tuy nhiên cũng đoán là một giống *Dendrobium*. Tra cứu trong sách vở thấy cây này giống như là *Dendrobium falconeri* nhưng trong các cuốn *Cây cỏ Việt Nam* của Phạm Hoàng Hộ, *Phong lan* của Trần Hợp, *Orchids of Indochina* của Seidenfaden (coi như là đầy đủ nhất), *List of species and its localities* của Karel Petrzelka, *List of taxa* của CITES do vườn bách thảo Kew của Anh Quốc và trong cuốn *Slipper Orchids of Viet nam* của Leonid Averynov, không sách nào nói đến cây lan này mọc ở Việt Nam cả.



Mở thêm cuốn *Dendrobium and its relatives* của Bill Lavarack, Wayne Harris và Geoff Stocker, trang 144 và trên trang Web của Internet Orchid Species Photograph Encyclopedia cũng chỉ thấy nói về giống lan này mọc ở Trung Quốc và Đài Loan. Chúng tôi đưa ra nghi vấn là cây này có lẽ là một cây nhập cảng. Nhưng sau đó Đoàn Bá Thuận, Nguyễn Phong, Nguyễn Phú Thịnh, Asa và một số bạn chơi lan ở Việt Nam (Dalatrose) xác nhận là cây này mọc tại Đắc Tô, Tumorong, Mương Hoong, Ngọc Lĩnh, Kon Tum, Quảng Nam, Quảng Bình.

Đến nay lại nhận được một số tư liệu về cây này của Đào Mạnh Hà. Vậy xin bổ túc thêm cho rõ.

Cây *Dendrobium falconeri*, tiếng Việt gọi là Màn Trúc hay Trúc Màn mọc tại Kon Tum, Việt Nam. Đào Mạnh Hà đã mua được của người Bà Nà đem bán từng bao tải, với giá 60-70.000\$ một bó. Cây Trúc Màn mọc chung với cây Hoàng Lan, *Dendrobium chrysotoxum* ở trên cành cây cao khoảng 30 thước, rất lộng gió. Thân cây trơn trượt cho nên leo lên không dễ dàng gì nhất là vào khi trời mưa. Rễ cây Trúc màn rất nhỏ, có lẽ là nhỏ nhất trong các cây lan, chỉ vào khoảng 0.2-0.3 ly mét mà thôi. Muốn biết là rễ còn sống hay đã chết khô phải dùng đến kính lúp. Đám rễ này thường dính vào một chùm rêu, chứng tỏ cây lan cần một độ ẩm khá cao và vì bám vào cành cây nên rễ mau khô. Đào Mạnh Hà trồng lan này trên thân cây vú sữa tại Bình Thuận và Đà Nẵng nhưng cây cứ chết dần chết mòn dù rằng anh đã có lưới che, tưới nước, bón phân và chăm nom rất kỹ. Ngay cả người Bà Nà cũng chỉ lấy về treo lên, khi nở hoa đem bán và những người ở trong khu vực cây này sinh trưởng cũng không ai nuôi qua được một năm. Có lẽ trong thiên nhiên còn có một điều kiện gì tác động tới sự sinh trưởng? Hay là rễ cây nhỏ như vậy cần có một loại giá thể hay một thân cây đặc biệt chăng?



Đó là những gì Đào Mạnh Hà cho biết về cây *Dendrobium falconeri*. Cách đây 5 năm, tại Hội Hoa Lan quốc tế Fascination of Orchid, một người Thái Lan có bán mấy khóm lan này trong tình trạng không lá, không hoa và cũng không nụ với giá khá cao 60-70 \$ US một khóm khoảng 10 cành. Vì không mua cho nên không biết và cũng không kinh nghiệm và trong các hội hoa lan chưa từng thấy ai có cây lan này cả. Vấn đề này chỉ có các bạn ở quê nhà biết rõ hơn ai cả. Vậy xin nhường lời cho những người ở Kon Tum, Pleiku như Nguyễn Phú Thịnh v.v. . .

Tuy nhiên cũng xin tóm lược những điều trong sách vở để rộng đường tham khảo. *Dendrobium falconeri*, còn có tên gọi là *Den. erythroglossum*, là một giống phong lan thường mọc trên cành cây có chút bóng rợp, ở cao độ từ 1000 đến 2300 th, thuộc Đông Nam Á Châu. Thân cây dài từ 30 phân đến 1.20 thước buông rũ xuống, các mấu đốt phồng lên. Các mầm non và rễ thường mọc ở các mấu này và quấn quít với nhau. Lá nhỏ như lá cỏ và rụng đi trong một thời gian ngắn. Hoa từ 1-3 chiếc, mọc ở các đốt gần ngọn, to chừng 10 phân, nở vào mùa Đông - Xuân, thơm nhưng tàn trong 2 tuần lễ.

CÁCH TRỒNG

- Nhiệt độ từ vừa (Intermediate) 60-80°F hay 15.6-26.7°C cho tới lạnh (Cool) 50-70°F hay 10-21.1°C.
- Ánh sáng vừa phải như trồng *Den. anosmum*, *Den. chrysotoxum*.
- Ẩm độ 60-70%.
- Trồng trên miếng rễ dương xỉ hay vỏ cây (cork bark).
- Tưới nước và bón phân 15-15-15 rất loãng. Tưới mỗi ngày một lần khi cây non vừa mọc và giảm dần vào cuối mùa thu. Suốt mùa Đông và Xuân gần như phải để cho thật khô, không tưới bón và nếu cần chỉ phun nước sơ qua. Thời gian này cũng cần phải lạnh dưới 55°F hay 12.8°C. Nếu không sẽ không ra hoa. Nếu tưới bón trong thời gian ngưng nghỉ này, cây sẽ chết.

Xin mách nhỏ và quảng cáo không công, Andy's Orchid tại Encinita, điện thoại 888-514-3639, email: info@AndysOrchids.com, có bán *Dendrobium falconeri* với giá \$28 và Santa Barbara Orchid Estates tại Santa Barbara cũng có bán nhưng giá tùy theo cây to nhỏ, điện thoại 800-553- 3387, email: sboc@sborchid.com.

Ai muốn có cây lan Việt thân thương này trong ngày Xuân tới, xin hãy thử trồng và cho biết kinh nghiệm.

Placentia 12-07



Dendrobium falconeri

© QT Luong / terragalleria.com